

Пільги для внутрішньо переміщених осіб

Згідно з офіційною статистикою Міністерства соціальної політики, в Україні зареєстровано 1 684 815 вимушених переселенців із зони АТО та Криму. Багато з них, виїжджаючи з окупованих територій, не знають про те, що держава «гарантує» їм той чи інший вид матеріальної допомоги. Які ж види допомоги та пільги для вимушених переселенців закріплені законодавчо та як їх отримати на практиці.

Щомісячна грошова допомога

Жителі АР Крим, а також окупованих районів Донецької та Луганської областей мають право на отримання щомісячної грошової допомоги від держави. Вона становить:

- Для непрацездатних осіб (пенсіонерів, дітей) - 884 грн. на одну людину (члена сім'ї);
- Для інвалідів - прожитковий мінімум для осіб, які втратили працездатність (в 2016 році - 1074 грн.);
- Для працездатних осіб - 442 грн. на одну людину (члена сім'ї).

При цьому загальна сума допомоги на сім'ю, яку розраховують як суму розмірів допомоги на кожного члена сім'ї, не може перевищувати 2 400 грн. Період виплати щомісячної грошової допомоги не перевищує 6 місяців. Після закінчення цього терміну необхідно заново подавати заяву, де вказати про відсутність змін, що впливають на призначення грошової допомоги.

У наданні такої допомоги можуть відмовити в наступних випадках:

- Будь-який з членів сім'ї має у володінні житлове приміщення, розташоване в регіонах інших, ніж тимчасово окупована територія України та райони проведення АТО;
- У володінні сім'ї знаходиться два або більше транспортних засобів (легкові машини, автобуси, вантажівки);
- Будь-який з членів сім'ї має на депозитному банківському рахунку кошти суму, що перевищує 10-кратний розмір прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб (в 2016 році відповідна планка становить 1378 грн.).

Для отримання грошової допомоги необхідно оформити «довідку переселенця» в Управлінні праці та соціального захисту населення за місцем тимчасового проживання. З документів з собою необхідно мати лише паспорт громадянина України. Далі з цією довідкою, яка видається на місці, потрібно звернутися в «Ощадбанк» для відкриття поточного рахунку (безкоштовно), куди і буде перераховуватися грошова допомога.

Житлова субсидія

Переселенці, які виїхали на підконтрольну українській владі територію і знімають житло, мають право на отримання субсидій, а з 1 жовтня 2015 Кабінет міністрів України спростив цю процедуру.

Субсидії - це допомога держави в оплаті житлово-комунальних послуг і на них мають право абсолютно всі громадяни України, незалежно від прописки, віку, розміру квартири або будинку і так далі. На розмір субсидії впливає тільки рівень доходу. Окремих законів або нормативно-правових актів для нарахування субсидій внутрішньо переміщеним особам немає, тому для них діють загальні правила, про які багато хто не знає.

Раніше для нарахування субсидій для тих, хто орендує житло, необхідно було реєструватися в ньому і переоформляти особисті рахунки на ім'я орендаря. Зараз же достатньо лише договору оренди. У законодавстві не прописано, який саме договір оренди необхідний, чи повинен він бути оформлений нотаріально, завірений ЖЕКом. Крім договору про оренду, необхідно заповнити заяву та декларацію про доходи (із зазначенням доходів усіх, хто фактично проживає у квартирі). Інші документи (довідка про доходи, з податкової, медичні довідки, про несудимість і так далі) від заявника вимагати забороняється.

Бланки заяви та декларації, а також приклади їх заповнення, можна знайти на сайті Міністерства соціальної політики в розділі «Все про житлові субсидії».

Кабінет міністрів розробив спеціальний калькулятор субсидій, де можна розрахувати її орієнтовний розмір. Працює він просто: необхідно ввести кількість осіб, які зареєстровані в квартирі (або фактично проживають), їх сукупний дохід за місяць і суму комунальних, яку ви платите (в середньому). І через кілька секунд висвітлиться приблизна сума субсидії.

У нарахуванні субсидій можуть відмовити у разі вчинення одноразової оплати за останні 12 місяців, сума якої перевищує 50 000 гривень. Це стосується покупки земельної ділянки, квартири (будинку), автомобіля, транспортного засобу (механізму), будівельних матеріалів, інших товарів довгострокового вжитку або оплати послуг з будівництва, ремонту квартири (будинку) або автомобіля, транспортного засобу (механізму), телефонного (в тому числі мобільного) зв'язку, крім житлово-комунальних послуг у межах соціальної норми житла та соціальних нормативів користування житлово-комунальними послугами та медичних послуг, пов'язаних із забезпеченням життєдіяльності.

Субсидія призначається строком на 12 місяців (а не тільки на опалювальний сезон), після чого продовжується автоматично.

Додаткову інформацію про нарахування субсидій можна дізнатися за телефоном гарячої урядової лінії: 0-800-507-309.

Право на безкоштовне і пільгове житло

Згідно комплексної державної програми з підтримки переселенців (затверджена постановою Кабміну від 16 грудня 2015 № 1094), одним із завдань на 2016-2017 рік є забезпечення права внутрішньо переміщених осіб на житло. Зокрема, планується створення реєстру об'єктів нерухомості (незавершеного будівництва, кинутих житлових будинків, котеджних містечок і так далі, модульних будівель для тимчасового проживання), напрацювання моделей надання їх в оренду на пільгових умовах, а також створення соціального житлового фонду у містах (гуртожитки) для надання в оренду переселеним громадянам на пільгових умовах.

Відповідно до закону «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», держава зобов'язана надавати переселенцям безкоштовне житло у тимчасове користування (оплачуються тільки комунальні послуги), проте вирішувати цю проблему на практиці можуть тільки місцеві органи влади, які мають формувати спеціальний фонд житла (санаторії, будинки відпочинку, готелі, гуртожитки і так далі), де можуть жити переселенці.

На сайті Міністерства соціальної політики, крім гарячої урядової лінії, по будь-яких питань переселенцям рекомендують звертатися в Міжвідомчий координаційний штаб. Все той же сайт Мінсоцполітики дає посилання «Інформація по наявності вільних місць для розміщення», де є інтерактивна карта України з інформацією про те, скільки є вільних місць у кожній з областей для безкоштовного або пільгового поселення. Наприклад, станом на 18 січня у Київській області 204 місця для проживання, а у Львівській - 1131. У кожній області, крім Харківської, були місця для поселення, виникає тільки питання, як цим скористатися і куди звернутися.

У Міністерстві регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ (саме на їхньому сайті розташована інтерактивна карта) рекомендують звертатися в регіональні державні адміністрації (номери телефонів додаються) за місцем перебування.

Крім допомоги від держави, існує велика кількість громадських ініціатив та ресурсів, де переселенцям пропонують або безкоштовне житло (найчастіше це приватні будинки), або за пільговими цінами і де можуть проконсультувати щодо даного питання.

Громадська ініціатива «Відновлення Донбасу»

Телефони гарячої лінії:

+3 8 (095) 132 00 22

+3 8 (063) 132 00 22

+3 8 (098) 132 00 22

+3 8 (099) 607 62 32

Громадська організація «Донбас СОС»

Гаряча лінія: 0800309110

Центр взаємодопомоги «Врятуємо Україну»

Контактні телефони:

+3 8 (099) 172 68 68

+3 8 (063) 802 22 94

+3 8 (066) 318 00 35

+3 8 (097) 725 70 60

Ресурсний центр вимушених переселенців

Контактні телефони:

+3 8 (044) 364 37 34

+3 8 (095) 377 70 14

+3 8 (068) 985 18 00

+3 8 (093) 164 78 85

Право на земельну ділянку

Переселенці мають право вимагати в місцевих державних адміністраціях та органах місцевого самоврядування надання у тимчасове користування житлового приміщення або соціального житла, придатного для проживання. Оплачувати треба тільки комунальні послуги.

Закон передбачає право внутрішньо переміщених осіб на отримання земельної ділянки із земель державної власності. Виділяти їх мають органи місцевого самоврядування.

Згідно ст.121 Земельного Кодексу України, кожен громадянин України (у тому числі і внутрішньо переміщені особи) має право на отримання безкоштовного земельної ділянки:

- Для ведення особистого сільського господарства - до 2 га землі,

- Для ведення садівництва - до 0,12 га землі,

- Для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд:

1) у селах - до 0,25 га землі,

2) в селищах - до 0,15 га землі,

3) в містах - до 0,10 га землі;

- Для індивідуального дачного будівництва - до 0,10 га землі,

- Для будівництва гаража - до 0,01 га землі,

- Для ведення фермерського господарства (в розмірі земельної частки (паю) визначеної для членів сільгосппідприємств, розташованих на території сільської, селищної, міської ради, де знаходиться фермерське господарство).

Передача земельних ділянок безоплатно у власність громадян провадиться один раз по кожному виду використання, тобто кожен має право на отримання і приватизацію шести земельних ділянок різного цільового призначення. Законом не обумовлена необхідність отримання земельної ділянки саме за місцем проживання, тому отримати ділянку землі можна в будь-якій області України.

Також закон надає право на виділення довгострокового пільгового кредиту (в тому числі іпотечного) на придбання земельної ділянки та будівництво або кредиту на придбання житла. Перелік банків, сподіваємося, незабаром оприлюднять.

Ставка кредитування (скільки % від кредиту потрібно сплачувати за рік користування) для такої категорії осіб має становити не більше облікової ставки Національного банку України, що встановлена на період видачі такого кредиту. Зараз це – 14% річних, значно менше, ніж 20-30%, які пропонують українські банки для кредитування житла на загальних умовах.

Пільга по кредитах

Згідно Закону України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції», а саме 2 статті (Мораторій на нарахування пені і штрафів на основну суму заборгованості за кредитними зобов'язаннями), на час проведення антитерористичної операції забороняється нарахування пені і штрафів на основну суму заборгованості за зобов'язаннями за кредитними договорами та договорами позики з 14 квітня 2014 громадянам України, які зареєстровані і постійно проживають або переселилися в період з 14 квітня 2014 з населених пунктів, де проводиться АТО.

У Національному банку підтверджують, що ця норма повинна виконуватися абсолютно усіма українськими банками.

«У листах від 27.10.2014 №18-112 / 62138 і від 05.11.2014 №18-112 / 64483 Національний банк України наголошував на необхідності суворого і безумовного дотримання банками положень статті 2 зазначеного Закону, і звертав увагу на те, що

порушення його норм є підставою для застосування до порушників адекватні заходи впливу», - відповіли в НБУ на відповідний запит.

Відповідно до закону «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», держава сприяє наданню внутрішньо переміщеним особам кредитів на придбання земельних ділянок, придбання і будівництво житла.

«З метою забезпечення будівництва та інвестування в розвиток житлової інфраструктури міст і населених пунктів відповідні органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування разом з державними банківськими установами, а також за наявності можливостей залучення міжнародної гуманітарної або благодійної допомоги формують для внутрішньо переміщених осіб регіональні довгострокові програми по пільгового кредитування (у тому числі - іпотечного) будівництва або придбання житла», - йдеться в тексті закону.

Кабінет Міністрів України разом з Національним банком України повинні розробити правові механізми щодо можливостей рефінансування витрат з будівництва або поверненню відсотків за сплаченими кредитами переселенцям.

Освітня пільга

5 липня 2015 в Україні набув чинності закон щодо державної підтримки учасників бойових дій та їхніх дітей; дітей, один з батьків яких загинув в районі проведення АТО бойових дій чи збройних конфліктів або під час масових акцій громадянського протесту; дітей, зареєстрованих як внутрішньо переміщені особи, для отримання професійно-технічної та вищої освіти.

Встановлено, що держава забезпечує цільову підтримку для отримання професійно-технічної та вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах до їх закінчення, але не довше ніж до досягнення ними 23 років. Згідно з текстом закону, державна цільова підтримка надається у вигляді:

- Повної або часткової оплати навчання за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів;
- Пільгових довгострокових кредитів для здобуття освіти;
- Соціальної стипендії;
- Безкоштовного забезпечення підручниками;
- Безкоштовного доступу до мережі Інтернет, систем баз даних у державних і комунальних навчальних закладах;
- Безкоштовного проживання в гуртожитку.

Студенти, взяті на облік внутрішньо переміщених осіб, мають право на продовження здобуття певного освітнього рівня на території інших регіонів України за рахунок коштів державного бюджету або інших джерел фінансування. Це означає, що університети повинні створювати сприятливі умови для зарахування попередньо здобутого студентами рівня навчання. У випадку відмови при прийнятті на навчання порушене право тепер можна оскаржувати в суді.

Забезпечення прав безробітних:

Якщо в особи, яка звільнилася з роботи і перебуває на обліку внутрішньо переміщених осіб, відсутні документи, що підтверджують:

факт звільнення (припинення зайнятості);

періоди трудової діяльності та страхового стажу,

вона має право, незважаючи на це, зареєструватися як безробітна та отримувати допомогу з безробіття, соціальні й інші послуги за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття.

Для отримання допомоги йдемо в Державну службу зайнятості і подаємо:

довідку про взяття на облік;

паспорт або тимчасове посвідчення.

Для підтвердження факту звільнення особа повинна також надати:

нотаріально посвідчену письмову заяву про припинення трудових відносин;

підтвердженням того, що ця заява надіслана роботодавцю рекомендованим листом (з описом вкладеної до нього заяви).

До громадянина, взятого на облік внутрішньо переміщених осіб, для отримання статусу безробітного не застосовуються вимоги, як при звичайній процедурі. До моменту отримання документів та інформації про періоди трудової діяльності, заробітну плату (дохід), страховий стаж допомога з безробіття цим особам призначається у мінімальному розмірі – 544 гривні.

Інші пільги, які надає держава переселенцями

Згідно з прийнятими та чинним українським законам, переселенцям гарантується сприяння в розміщенні їх рухомого майна до свого нового місця проживання. Держава також гарантує їм безкоштовний проїзд будь-яким видом громадського транспорту до свого місця проживання, якщо там зникнуть причини, які спонукали їх до переїзду.

Переселенці мають право на надання необхідної медичної допомоги в державних і комунальних закладах охорони здоров'я, а також забезпечення лікарськими засобами у випадках і порядку, визначених законодавством.

За внутрішньо переміщеними особами закріплюється право на:

отримання гуманітарної та благодійної допомоги;

отримання інформації про можливі місця й умови для тимчасового проживання/перебування, про стан інфраструктури, довкілля у таких місцях;

влаштування дітей у садочки та школи державної форми власності.

Держава гарантує переселенцям можливість відновлення всіх соціальних виплат і пенсій за фактичним місцем проживання.

Закон «Про забезпечення прав і свобод ВПО» гарантує можливість спрощеної реєстрації в центрі зайнятості. При цьому держава зобов'язана сприяти у працевлаштуванні внутрішньо переміщених осіб, організувати підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації таких осіб.

Законом також дається можливість безкоштовного харчування для переселенців на період до отримання ними статусу безробітних або їх працевлаштування, але не більше 1 місяця.